

Notat om høring over udkast til forslag til lov om billedkunst og kunstnerisk formgivning og udkast til bekendtgørelse om kunst i det offentlige rum

Som et led i udmøntningen af den aftale, som alle Folketingets partier indgik den 13. juni 2012 om reform af kunststøttesystemet, fremsættes der forslag til lov om billedkunst og kunstnerisk formgivning, samtidig med et forslag til lov om Statens Kunstfond, som også indeholder forslag til en række konsekvensrettelser af lovene om litteratur, musik, scenekunst og film. Samtidig er der udarbejdet udkast til bekendtgørelse om kunst i det offentlige rum, der forventes udstedt med hjemmel i lov om billedkunst og kunstnerisk formgivning.

Kulturministeriet sendte den 8. oktober 2012 et udkast til forslag til lov om billedkunst og kunstnerisk formgivning i høring. Høringsfristen var den 2. november 2012. Kulturministeriet sendte høringen til 39 organisationer mv. samt til en række ministerier og har modtaget 21 svar, jævnfør vedlagte oversigt over modtagne høringssvar.

I det følgende redegøres der for hovedsynspunkterne i de modtagne høringssvar.

Generelt om lovforslaget

Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser, Erhvervs- og Vækstministeriet, Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter og Økonomi- og Indenrigsministeriet, Rigsrevisionen og Kommunernes Landsforening har ingen bemærkninger til lovforslaget.

Kritik af udvidelsen af lovens område til også at omfatte kunstnerisk formgivning

Billedkunstnernes Forbund mener, at udvidelsen af loven er problematisk, da billedkunst udgør en selvstændig kunstart, at definitionen af grænsedragninger mellem kunstneriske og ikkekunstneriske dimensioner i kunsthåndværk, design og arkitektur er uklare, og at det er u hensigtsmæssigt, at det inddrages i lov om billedkunst. Forbundet anbefaler derfor en særskilt lov om kunstnerisk formgivning. Det Jyske Kunstakademi anser det for godt, at arkitektur, kunsthåndværk og design får udvidet deres støtteområde og får egen lovgivning, men at det til gengæld er problematisk, at billedkunst ikke længere har egen lov, da kunstarterne og præmissen for at udføre dem er alt for forskellige. Det Jyske Kunstakademi henviser til udviklingen inden for uddannelsesområdet, hvor arkitektskolerne og designskolerne ikke længere ligger sammen med kunstakademierne under Kulturministeriet, men for sig selv under Uddannelsesministeriet. Akademiraadet udtrykker også bekymring og mener, at det potentielt kan føre til en svækkelse af alle områderne, at der ikke er egne love for kunstarterne. Unge Kunstnere og Kunstformidlere (UKK) udtrykker bekymring for, om den fælles lovgivning også betyder fælles bevilling og anfører, at en fælles lovgivning bør forudsætte, at midlerne til de tre områder har hver deres finanslovsbevilling.

Kulturministeriets kommentarer

Lovforslaget indebærer ikke en forringelse af støtten til billedkunsten, og en selvstændig støtte til de enkelte kunstarter fremgår klart af lovforslagets struktur, hvor støttemulighederne til de enkelte kunstarter billedkunst, arkitektur og kunsthåndværk og design er præciseret i henholdsvis § 2, 3 og 4. For så vidt angår bevillingerne til de enkelte kunstarter, er det forudsat som udgangspunkt i den politiske aftale, at den nuværende overordnede økonomiske fordeling mellem kunstarterne bevares, og at der med henblik på at understøtte design og kunsthåndværk sker en særlig økonomisk oprustning af dette område. Endvidere styrkes også arkitekturudvalget, som får øget mulighed for at yde projektstøtte. Den nuværende praksis vedrørende bevillingsmæssig adskillelse af kunstarterne på finansloven påtænkes ikke ændret. For så vidt angår placeringen af uddannelsesinstitutionerne under forskellige ministerier, ses denne ikke at være relevant for lovforslaget.

Ligestilling af kunstarterne

Danske Kunsthåndværkere og Amatørernes Kunst- og Kultur Samråd anser det for positivt, at områderne kunsthåndværk og design anerkendes som en del af den skabende kunst, og at der opnås ligestilling mellem kunsthåndværk, design og arkitektur. Danske Billedkunstneres Fagforening mener, at hvis der skal være ligestilling, burde man også have inkluderet Dansk Design Center og Dansk Arkitektur Center i den nye struktur. Danish Crafts anfører, at man bør tilføje det nye projektstøtteudvalg for kunsthåndværk og design midler, der sikrer en mærkbar øget ligestilling med de øvrige kunstneriske områder.

Kulturministeriets kommentarer

Dansk Designcenter og Dansk ArkitekturCenter er selvejende institutioner med en primært formidlingsrettet opgaveportefølje inden for henholdsvis design og arkitektur. Disse institutioner er derfor ikke omfattet af lovforslaget, som primært har fokus på kunststøtte i form af bl.a. legater, stipendier, indkøb, og projektstøtte til udstillinger mv. For så vidt angår fordelingen af midler mellem kunstarterne, er det, som nævnt ovenfor under punkt 2, forudsat som udgangspunkt i den politiske aftale, at den nuværende overordnede økonomiske fordeling mellem kunstarterne bevares, og at der med henblik på at understøtte design og kunsthåndværk sker en særlig økonomisk oprustning af dette område samt en styrkelse af arkitekturudvalget, som får øget mulighed for at yde projektstøtte.

Indfusionering af Danish Crafts i kunststøttestrukturen

Danish Crafts mener ikke, at lovforslaget yder kunsthåndværket tilstrækkelig understøttelse og beklager, at de strategisk målrettede eksponerings- og markedsorienterede aspekter af kunsthåndværket ikke er omfattet af lovforslaget. Danish Crafts mener endvidere, at lovforslaget mangler fokus på den langsigtede profilering og professionalisering af området. Organisationen foreslår endvidere en særskilt høring om infusionering af Danish Crafts. Danske Kunsthåndværkere udtrykker betænkelighed ved, at de

opgaver inden for kommercialisering og erhvervspolitik, som Danish Crafts har løftet, skal håndteres inden for kunststøttesystemet. Danske Kunsthåndværkere efterspørger endvidere en beskrivelse af, hvordan Danish Crafts' opgaver organiseres i det nye kunststøttesystem. Danske Kunsthåndværkere foreslår endvidere, at de dele af Danish Crafts' aktiviteter, der omhandler eksport og kommercielle producenter, lægges i en særlig enhed målrettet eksport og international markedsføring. Statens Kunstfonds bestyrelse kan tilslutte sig indfusioneringen af Danish Crafts i det nye Statens Kunstfond, men understreger, at det er vigtigt, at det kommende projektstøtteudvalg ikke er forpligtet til at videreføre Danish Crafts' opgaver. Fonden argumenterer for, at de midler, som Danish Crafts har anvendt til aktiviteter, skal demokratiseres og gøres tilgængelige for et bredere felt af kunsthåndværkere og designere. Bestyrelsen er godt tilfreds med, at der med indfusioneringen sker en fokusændring væk fra det kommercielle mod "de kunstneriske aspekter". Statens Kunstfonds repræsentantskab er ligeledes positivt over for, at de opgaver, som Danish Crafts varetager, fremover skal være en del af Statens Kunstfonds virke, og peger på, at det imidlertid er meget vigtigt, at midlerne administreres i henhold til armslængdeprincippet.

Kulturministeriets kommentarer

Det er Kulturministeriets opfattelse, at Danish Crafts' nuværende opgaver kan videreføres i den nye struktur. Som det fremgår af den politiske aftale, styrkes området økonomisk, dels ved at Danish Crafts fusioneres ind i den nye Statens Kunstfond, dels med midler fra det nuværende Statens Kunstråds frie midler. På den måde opnår området en højere grad af ligestilling med de andre kunstarter, som i kunststøttesystemet indretter deres støtte, således at de mange hensyn, som det specifikke kunstområde kræver, tilgodeses. Det er Kulturministeriets forventning, at det fremtidige projektstøtteudvalg ligeledes vil udarbejde en støttepolitik, der fremmer hele området, og som samtidig sikrer, at det værdifulde netværksarbejde og den internationale profilering af danske kunsthåndværkere, som Danish Crafts har opbygget gennem årene, bliver videreført i den nye struktur. Konkret vil projektstøtteudvalget for kunsthåndværk og design få til opgave at udvælge projekter og foretage de strategiske valg for den nationale og internationale indsats, men vil ikke være udførende på de projekter, som besluttet. Denne opgave varetages af Sekretariatsfunktionen for Statens Kunstfond, aktuelt Kulturstyrelsen, som også skal varetage erhvervsrådgivningen, afsætnings- og virksomhedssamarbejdet m.m.

For at imødegå den udtalte bekymring for, at langsigtede strategiske satsninger vil blive tabt på gulvet, og da visse af Danish Crafts' nuværende årligt tilbagevendende aktiviteter har lang planlægningshorisont, er det intentionen at forpligte projektstøtteudvalget for kunsthåndværk og design til som minimum at videreføre de to aktiviteter Mindcraft og Crafts Collection i 2014 og 2015. Denne forpligtelse vil blive fastlagt som en overgangsbestemmelse i forslag til lov om billedkunst og kunstnerisk formgivning. Desuden vil forpligtelsen sammen med præciseringen af projektstøtteudvalgets opgaver og kompetencer blive indskrevet i bemærkningerne til lovforslaget.

Nedtoning af det internationale arbejde

Statens Kunstråds Billedkunstudvalg mener, at det i lovforslagets § 1 beskrevne formål er alt for traditionelt beskrevet og mangler det internationale aspekt. Udvalget foreslår, at det internationale fremhæves, samt at lovens formål også omfatter støtte til udenlandsk kunst i Danmark.

Kulturministeriets kommentarer

Som det fremgår af bemærkningerne til § 1, stk. 1, i Forslag til lov om Statens Kunstfond har fonden både et nationalt og et internationalt formål. Det internationale formål kan tilgodeses gennem udenlandsk kunst, som præsenteres i Danmark, dansk kunst, som præsenteres i udlandet, og gennem samarbejder mellem danske og udenlandske kunstnere ved præsentationer i såvel Danmark som udlandet. Den samme bemærkning vil blive indskrevet i bemærkningerne til § 1, stk. 1, i lov om billedkunst og kunstnerisk formgivning, så den internationale dimension bliver tydeligere.

Honorarer til kunstnerne

Akademiraadet og Billedkunstnernes Forbund anfører som kommentar til lovforslagets § 2 om støtte til billedkunst, at kunstneres honorar bør anses som en del af den billedkunstneriske produktion, og at dette bør indskrives i lovteksten og ikke kun i bemærkningerne. Danske Billedkunstneres Fagforening mener, at honorarer, stipendier og legater svarer til løn, og at bevillingerne derfor bør kunne tildeles selskabet, hvis kunstnerne er organiseret i en kollektiv selskabsform.

Kulturministeriets kommentarer

Kulturministeriets opfattelse er, at loven ikke bør indeholde en regulering af kunstnernes honorarer til værkproduktion, og at aftaler mellem billedkunstnere og udstillingssteder bør indgås af parterne selv. Omtalen i lovforslagets bemærkninger af, at honorering af kunstneren anses som en del af udgifterne til udstillingsvirksomhed, hører derfor rettelig hjemme i bemærkningerne til § 2. Kulturministeriets opfattelse er desuden, at det er et princip i kunststøttelovgivningen, at legater, stipendier og honorarer inden for kunststøttesystemet tildeles kunstneren personlig, og ikke kan tildeles selskaber, kooperativer eller andre juridiske personer end kunstneren.

Driftsstøtte til udstillingssteder

Danske Kunsthåndværkere mener, at man igennem driftsstøtte til kunsthaller og udstillingssteder bør genetablere tidligere tiders praksis, hvor kunsthaller blev benyttet til både billedkunst og kunsthåndværk. Ydermere anføres om bemærkningerne til § 2, stk. 1, at brugen af ordet "samtdiskunst" er upræcis, og at omtalen af Statens Kunstfonds mulighed for at yde driftsstøtte til udstillingsinstitutioner "med professionel ledelse og fokus på samtdiskunsten" skaber forvirring i forhold til museerne.

Kulturministeriets kommentarer

Den konkrete fordeling af midlerne til driftsstøtte af kunsthaller må i overensstemmelse med armslængdeprincippet være projektstøtteudvalgets afgørelse, og det vil ikke være hensigtsmæssigt i lovgivningen at regulere, hvilken udstillingsprofil de enkelte kunsthaller bør have. For så vidt angår brugen af ordet "samtdskunst", foreslås det, at der i bemærkningerne til § 2, stk. 1, i stedet for: "... yde driftsstøtte til udstillingsinstitutioner med professionel ledelse og fokus på samtdskunsten" skrives: "...yde driftsstøtte til kunsthaller og lignende udstillingssteder med professionel ledelse og fokus på samtdskunsten", således at der undgås en forveksling med museer.

Akademiraadet og Det Kongelige Danske Kunstakademis Skoler for Arkitektur, Design og Konservering (KADK) anfører i en kommentar til lovforslagets § 3, at det bør fremgå af lovteksten, og ikke kun af bemærkningerne, at der kan ydes tilskud til udstillinger af arkitektur, da der ellers ikke vil være ligestilling mellem kunstarterne.

Kulturministeriets kommentarer

Det foreslås at imødekomme Akademiraadet og KADK på dette punkt.

Kunst i det offentlige rum

Danske Kunsthåndværkere ønsker, at kunsthåndværkere og designere i højere grad skal indgå i udsmykningsopgaver.

Kulturministeriets kommentarer

Der er i udkast til bekendtgørelse om kunst i det offentlige rum, i § 9 om bestillingsværker til det offentlige rum, åbnet mulighed for, at Statens Kunstfonds Legatudvalg for Billedkunst kan samarbejde med andre udvalg om specifikke projekter, hvilket blandt andet kan være projekter, der involverer kunsthåndværkere og designere. Bekendtgørelsen justeres, således at legatudvalget for billedkunst i højere grad forpligtes til at inddrage andre kunstarter end billedkunst i arbejdet med kunst i det offentlige rum og til at samarbejde med andre udvalg herom.

Danske Billedkunstneres Fagforening nævner Statens Kunstfonds rolle som rådgiver ved udsmykning af statsligt byggeri og anfører, at der er en uheldig effekt i, at Statens Kunstfond i praksis altid udpeger kunstneren til statslige udsmykningsopgaver, da det ikke skaber grobund for at udvikle kvalificerede samarbejder mellem billedkunstnere og arkitekter i hverdagen, og anbefaler, at det i bemærkningerne til loven indsættes, at en udvikling hen mod selvvalgte samarbejder mellem arkitekter og kunstnere skal fremmes.

Kulturministeriets kommentarer

Det er ikke nødvendigt at indsætte en sådan bemærkning, da Statens Kunstfonds rådgivning har til formål at sikre primært kvaliteten, men også diversiteten, i samarbejdet mellem kunstner og arkitekt.

Øvrige bemærkninger:

Danske Kunsthåndværkere bemærker i relation til § 2, stk. 4, at man gerne ser det afspejlet, at der indgår kunsthåndværkere i mange af de kommunale billedkunstråd. Amatørernes Kunst og Kultur Samråd beklager, at der ikke er indeholdt bestemmelser om billedkunstskoler i loven, samt at amatører og folkelig kultur ikke er inddraget.

Kulturministeriets kommentarer

Der ses ikke at være grundlag i den politiske aftale om reform af kunststøttesystemet for at ændre lovforslaget på de nævnte punkter.